

Ez a következetes materialista lázadás éppen korlátoknélkülisége miatt úgy hordja magában az anyagfölötti harmóniákat is, mint a világegyetem a tágulás lehetőségét. Egységes, zárt, teljes, mégis játékosan csillogó. Költészetté fogalmazott nyugtalanság, alkotássá feszült rombolás, iránytűvé érecesedett vágyakozás. Lázadás, amelynek megoldása az *értelem* és nem keres érzékeny menedéket. József Attila lázadása önmagában is, mint időtlenséget meglebbentő érték száll tovább költészetünknek ismeretlen láthatára felé.

GYÁRFÁS MIKLÓS

EGY NYOMORÉKHOZ

(Az Egyetem előtt 1945-ben)

*Lásd, elhullottak a bátrak a boldogok el az ifjak
úgy reccsentek sorra mint a sajtó dereku erdők
csonkjaik éle sebzi csak olykor az élők
kedveseik érzékeny életét —*

*és lágyhúsú lányok
száradtak ki örökre sötét pincék beomoltán
férfiak árvult testén ráng csak néha a bőr még
csókjaik emlékére talán —*

*eldőltek az elme
oszlopai kikerül világra sugárzik a törvény
ők kik még a halálból is ránk gondoltak a pállott
táborok irtózatossá kertjeiből szakítva kibomló
édesszagú szirmokat mintha túlnani fákról
szálldosnának errefelé a levelek —*

*őket
őket se kímélte senki mert nincs ki kíméljen
és nincsen akit kímélni lehetne —*

*a roppant
sorsu munkások is odaveszttek ők akiké a
tárt-kapúju jövőndő ők kik a hidakat dobják
át a folyókon kik zengő huzalokra fűzik fel
végig a földet ők kik órjás szerkezetekbe
építik értve a földön a vízben az űrben
tomboló szertelen törvényeket és szakadatlan
mind együtt táncolnak a széles erők ütemével
ők az erősek a büntelének lásd —*

és te csak itt állsz

Itt állsz most is a villamos óra előtt a nagy árkád
alján az Egyetemnél mint annakelőtte csak itt állsz
itt állsz most is elnyomorult karodon még nyomorultabb
kisdededdel és ráng a kezed egyenletesen mint
kötőgépen a tű s valamire mindig nemet intve
ráng az arcod mint gyerekek ha cibálják
otthon az abroszt és ugrálnak rajt a szemölcsök
csöpp morzsák vidoran —

ó nincsen már kinek oly lány
volt arca mint tó tükörét ha csitítja az alkony
oly szelíd és melegen remegő hogy benne a száj úgy
csobbant mint a lenyugvó nap tüze —

nincs már
ő sem a nagyharagú foghíjas férfi ki mindig
önnön dühe lángján égette magát az igazság
lázában tépve ízekre az igazságot
e boldogtalan —

nincs a szelíd-eszü dalnok
kit legszörnyűbb játszámájára vetett ki a végzet
ő ki dalolt mint ki spanyolcsizmák szorításán
dallana édes dalt szeretőknek e kedves —

ő sincs
nincs jaj a drága barát aki önként ment a halálba
mikor megalázta a törvény

Nincsen ezer gyönyörű lány
kinek teste még sohasem pengett kifizítve
nincs ezer ifjú kinek erejére vártak a forró
ércek a földben múltak a könyvben szerte a láncuk
rázó titkok és az újjongó tervek agyukban
És te csak itt állsz mindig

Tereád mi vár mondá
Itt állsz mindig mint aki el se hagyta e vártát
irtózatossá őrszeme egy soselátott messzi seregnek
kit nem vert el a pergőtűz nem a hóvihar és a
hóhérok is kikerültek mint egy görcsös fát a járdán
aki fölött nem oldódtak ki a bombák
kit nem vártak tömlöcök és kopogó sorozattal
nem terített le az ínség nem szárazított el a szomj nem
tépett ízekre a rémület —

Én láttam remegni a bátrát
ahogy kicsapott a kürtöből a koron
mintha az ördög mázolni feketére az arcát

És a szelíd hős ott „jajjal teli Szerbia ormán”
ő ki dalolt amíg csak vitte az ostoros úton
lába a csonk tarkóján szörny szemével a csőnek
de teljes életében csak ez egy szót másolta

HALÁL

száz-

féle ecsettel

És te csak itt vagy

Jő a diákok

tarka csapatja rohanvást megtorpannak a lépcsőn
s szinte a rémület izzadja ki kezükből a fillért
mít rángó tenyeredbe dobnak mint valami mérleg
ingó serpenyőjébe

Ó mire vagy te mérték

Mondd ki nem enged Kit szolgálsz És ki a te szolgád
Te aki itt vagy mindig hogy mindig újra belénkívágl
az érthetetlen kín élet azokért kiket elvitt
az mi megörzött téged —

Noéra gondolkod itten

rú aki mellett nem telt még egy emberi hely de a pondró
nyüzsgött százszám

Mert mindennek lennie kell itt

Millió alakban hájigálja a szikrázó levegőbe
élőit a föld

fontosabb néki a sáska

m é g e g y hattyúnál

és több a satnya fajankó

mínt egy m á s o d i k angyal

És a te szörnyű karodban

ott is a törvény kikezdzhetetlen ereje ráng csak

SOMLYÓ GYÖRGY